
**GRUPA EKSPERTÓW ONZ
DS. NAZW GEOGRAFICZNYCH
(UNGEEN)**

**20 Sesja Sekcji UNGEEN Europy Środkowo-Wschodniej i Południowo-
Wschodniej**
Zagrzeb, Chorwacja, 9-11 luty 2011

Raport Polski 2009-2011

Raport Polski 2009-2011

Ostatni raport Polski (za lata 2007-2008) został zaprezentowany w czasie 19. Sesji Sekcji UNGEGN Europy Środkowo-Wschodniej i Południowo-Wschodniej w listopadzie 2008 r., zob.: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/report_of_poland_2007-2008.pdf.

1. Punkt 3 porządku obrad: Narodowa standaryzacja

Podstawy prawne standaryzacji nazw geograficznych

Urzędowe nazwy geograficzne obiektów z obszaru Polski są ustalane w różny sposób w zależności od rodzaju obiektu:

- nazwy województw ustalane są ustawą
- nazwy powiatów, gmin oraz parków narodowych ustalane są rozporządzeniem Rady Ministrów
- nazwy jednostek pomocniczych gminy (sołectwa, osiedla, dzielnice) oraz nazwy ulic, placów itp. ustalane są uchwałą rady gminy
- nazwy miejscowości i obiektów fizjograficznych ustalane są rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji po zasięgnięciu opinii Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych
- nazwy rezerwatów przyrody ustalane są zarządzeniem regionalnego dyrektora ochrony środowiska
- nazwy parków krajobrazowych ustalane są rozporządzeniem wojewody
- nazwy obszarów Natura 2000 ustalane są rozporządzeniem Ministra Środowiska
- nazwy obszarów chronionego krajobrazu, pomników przyrody i innych obszarów chronionych ustalane są rozporządzeniem wojewody lub uchwałą rady gminy.

Poza nazwami urzędowymi ustalane są również nazwy zestandaryzowane:

- nazwy obiektów fizjograficznych (w przypadku, gdy obiekt nie ma nazwy urzędowej) ustalane są uchwałą Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych
- dodatkowe nazwy miejscowości i obiektów fizjograficznych w językach mniejszości ustalane są decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji po zasięgnięciu opinii Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych
- dodatkowe nazwy ulic, placów itp. w językach mniejszości ustalane są uchwałą rady gminy po uzyskaniu zgody Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
- nazwy innych obiektów, w tym budynków, stacji kolejowych, lotnisk, basenów portowych ustalane są przez ich właścicieli
- polskie nazwy obiektów geograficznych leżących poza granicami Polski (egzonimy) ustalane są uchwałą Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Akty prawne dotyczące nazewnictwa geograficznego

Ustawa z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych została przyjęta w 2003 roku w miejsce *rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o ustaleniu nazw miejscowości i o numeracji nieruchomości*, które obowiązywało od 1934 roku. Obecna ustawa określa:

- obiekty, dla których ustalane są urzędowe nazwy,
- zasady i tryb ustalania, dokonywania zmian i znoszenia urzędowych nazw miejscowości i ich części oraz urzędowych nazw obiektów fizjograficznych,
- zasady działania Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych,

- sposób ustalania i ogłaszania wykazów urzędowych nazw miejscowości i ich części oraz obiektów fizjograficznych,
- zasady publikowania gazetera narodowego.

Inne akty prawne dotyczące nazewnictwa geograficznego:

- *ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa* – urzędowe nazwy województw
- *ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym* – urzędowe nazwy powiatów
- *ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym* – urzędowe nazwy gmin, jednostek pomocniczych gminy, ulic i placów
- *ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* – urzędowe nazwy parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000, pomników przyrody i innych obszarów chronionych
- *ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* – dodatkowe nazwy miejscowości i obiektów fizjograficznych oraz ulic, placów itp. w językach mniejszości
- *ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne* – polskie nazwy obiektów geograficznych leżących poza granicami Polski.

Organizacje zajmujące się standaryzacją nazw geograficznych

W Polsce nie istnieje osobna instytucja zajmująca się całościowo standaryzacją nazw geograficznych. Istnieją jednak dwie komisje zajmujące się, jako ciała doradcze, standaryzacją nazw geograficznych:

- **Komisja Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych** przy Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji odpowiada za nazewnictwo z obszaru Polski
- **Komisja Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej** przy Głównym Geodecie Kraju odpowiada za polskie nazewnictwo świata.

Komisja Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych, powołana przy Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji, jest ciałem opiniodawczo-doradczym w sprawie nazw z obszaru Polski. Komisja opiniuje wnioski napływające do Ministra z poszczególnych gmin dotyczące ustalenia, zmienienia lub zniesienia polskich nazw miejscowości i ich części oraz obiektów fizjograficznych. Opiniuje również analogiczne wnioski dotyczące zmiany urzędowo ustalonego rodzaju danej miejscowości lub obiektu fizjograficznego. Komisja ma także prawo sama występować do Ministra z wnioskiem o ustalenie, zmianę lub zniesienie nazwy. W ramach swoich prac Komisja standaryzuje również nazwy tych obiektów fizjograficznych, które nie zostały dotychczas ustalone urzędowo. Bierze także udział w opracowywaniu gazetera narodowego.

Od 2005 r. Komisja opiniuje również wnioski napływające z poszczególnych gmin do Ministra, dotyczące ustalenia dodatkowych nazw miejscowości i obiektów fizjograficznych w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym.

Pomimo że Komisja formalnie jest jedynie ciałem doradczym, dotychczas Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji nie podjął decyzji sprzecznej z zaleceniami Komisji. Proces decyzyjny ma następujący przebieg: po otrzymaniu opinii od Komisji Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji zatwierdza zmiany nazw; zmiany te są następnie publikowane raz do roku, jako rozporządzenie Ministra, w *Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*; zmiany te wchodzi w życie zawsze 1 stycznia.

W ostatnich kilku latach dokonano następujących zmian:

- 1 stycznia 2008 roku wprowadzono jedną nową nazwę wzgórza oraz 56 nowych nazw miejscowości i ich części, zmieniono 306 nazw i 162 określenia rodzajów miejscowości i ich części oraz zlikwidowano 83 nazwy miejscowości i ich części
- 1 stycznia 2009 roku wprowadzono jedną nową nazwę wzgórza, jedną nową nazwę przełęczy oraz 34 nowe nazwy miejscowości lub i części, zmieniono 220 nazw i 97 określeń rodzajów miejscowości i ich części oraz zlikwidowano 64 nazwy miejscowości i ich części
- 1 stycznia 2010 roku wprowadzono 36 nowych nazw miejscowości i ich części, zmieniono 58 nazw i 51 określeń rodzajów miejscowości i ich części oraz zlikwidowano 220 nazw miejscowości i ich części
- 1 stycznia 2011 roku wprowadzono dwie nowe nazwy wzgórz, jedną nową nazwę lasu oraz 35 nowych nazw miejscowości i ich części, zmieniono 47 nazw i 44 określenia rodzajów miejscowości i ich części oraz zlikwidowano 107 nazw miejscowości i ich części

Linki do stron internetowych z odpowiednimi rozporządzeniami publikowanymi w *Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* są zamieszczone na stronie: http://ksng.gugik.gov.pl/urzedowe_nazwy_miejscowosci.php.

Komisja Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, powołana przy Głównym Geodecie Kraju, jest ciałem doradczym w zakresie nazw geograficznych obiektów leżących poza granicami Polski oraz reprezentuje Polskę w sprawach nazewniczych na forum międzynarodowym.

Do zadań Komisji należy:

- ustalanie, zmiana lub znoszenie zalecanych polskich nazw geograficznych świata (egzonimów)
- publikowanie wykazów nazw geograficznych świata, w tym ustalonych polskich egzonimów
- ustalanie zasad latynizacji z języków posługujących się niełacińskimi systemami pisma
- opiniowanie wydawanych przez różnych polskich wydawców publikacji z zakresu nazewnictwa geograficznego obiektów położonych poza granicami Polski
- proponowanie do użytku międzynarodowego obcojęzycznych form nazw ważniejszych obiektów geograficznych położonych na terytorium Polski
- uczestniczenie w pracach UNGEGN
- reprezentowanie Polski na forum UNGEGN
- uczestniczenie w międzynarodowych konferencjach i spotkaniach poświęconych standaryzacji nazw geograficznych
- przekazywanie na forum międzynarodowym informacji o pracach nazewniczych w Polsce i obowiązujących zasadach stosowania nazewnictwa geograficznego Polski
- opracowywanie przewodników toponimicznych
- przekazywanie ustaleń międzynarodowych instytucjom w Polsce.

Ustalenia Komisji są obecnie publikowane na stronie internetowej http://ksng.gugik.gov.pl/nazwy_pol.php.

Obszary wielojęzyczne

Zgodnie z ustaleniami zawartymi w *ustawie z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* w Polsce uznane są mniejszości narodowe (białoruska, czeska, litewska, niemiecka, ormiańska, rosyjska, słowacka, ukraińska i żydowska), etniczne (karaimska, łemkowska, romska i tatarska) oraz społeczność

posługująca się językiem regionalnym (kaszubskim). Ustawa dopuszcza używanie języka tych 14 mniejszości jako „języka pomocniczego” w kontaktach z organami gminy. Język mniejszości, jako język pomocniczy, może być używany wyłącznie na terenach gmin, w których liczba mieszkańców należących do mniejszości, której język ma być używany jako język pomocniczy, wynosi co najmniej 20% mieszkańców danej gminy, a gmina została wpisana do „Urzędowego rejestru gmin, w których używany jest język pomocniczy”. Wpis do „Rejestru” dokonywany jest wyłącznie na wniosek rady gminy, w której ma obowiązywać język mniejszościowy. W poprzednim raporcie za lata 2007-2008 wymieniono 21 gmin, w których do 24 listopada 2008 roku wprowadzono język pomocniczy (jedną gminę z językiem białoruskim, jedną z litewskim, dwie z kaszubskim oraz 17 z niemieckim). W kolejnych siedmiu gminach wprowadzono język pomocniczy w 2009 roku: w 5 wprowadzono język niemiecki (Dobrzeń Wielki, Głogówek, Murów, Dobrodzień i Komprachcice w województwie opolskim), a w 2 język białoruski (Orla i Narewka w województwie podlaskim). W 2010 roku w kolejnych dwóch gminach wprowadzono język białoruski (w gminie Czyże i w gminie wiejskiej Hajnówka). W ten sposób ogólna liczba gmin, w których wprowadzono język pomocniczy wzrosła do 30.

Ustawa określa także, że obok ustalonych w języku polskim nazw geograficznych mogą być używane również, jako nazwy dodatkowe, tradycyjne nazwy w języku mniejszości dla miejscowości, obiektów fizjograficznych oraz ulic. Dodatkowe nazwy mogą być ustalone dla obiektów znajdujących się w gminach z mniejszością, w której języku są te nazwy, stanowiącą co najmniej 20% mieszkańców. Nazwy miejscowości zamieszkałych mogą być również ustalane w przypadku gmin niespełniających wymogu ilościowego liczby jej mieszkańców należących do mniejszości. Dla takich miejscowości można wprowadzić nazwę dodatkową, jeżeli w wyniku konsultacji społecznych za taką nazwą opowie się ponad 50% mieszkańców miejscowości.

W poprzednim raporcie wymieniono 19 gmin, w których do 24 listopada 2008 roku wprowadzono 292 nazwy miejscowości w językach mniejszości. W 2009 roku wprowadzono 144 nowe nazwy miejscowości: 63 nazwy niemieckie w gminach Dobrzeń Wielki, Głogówek, Komprachcice, Murów i Walce w województwie opolskim oraz w gminie Krzanowice w województwie śląskim; 81 nazw kaszubskich w gminach Bytów i Sierakowice w województwie pomorskim. W 2010 roku wprowadzono 136 nowych nazw miejscowości: 48 nazw niemieckich w gminach Głogówek, Gogolin, Lasowice Wielkie, Łubniany i Prószków w województwie opolskim; 88 nazw kaszubskich w gminach Bytów, Kartuzy, Linia, Sierakowice i Szemud w województwie pomorskim. W styczniu 2011 roku wprowadzono 168 nowych nazw miejscowości: 24 nazwy niemieckie w gminach Bierawa i Reńska Wieś w województwie opolskim; 119 nazw kaszubskich w gminach Brusy, Parchowo, Sulęczyno i Szemud w województwie pomorskim; 25 nazw białoruskich w gminie Orla w województwie podlaskim. Pod koniec stycznia 2011 roku łączna liczba ustalonych w Polsce nazw w językach mniejszości wzrosła do 740, obejmując 310 nazw niemieckich w 26 gminach, 374 nazw kaszubskich w 10 gminach, 30 nazw litewskich w jednej gminie, 25 nazw białoruskich w jednej gminie oraz jedną nazwę łemkowską w jednej gminie. Dotychczas nie wprowadzono jednak żadnych dodatkowych nazw dla obiektów fizjograficznych oraz ulic. Pełna, na bieżąco aktualizowana, lista ustalonych nazw w językach mniejszości jest dostępna na stronie internetowej Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/nazwy_w_jezykach_mniejszosci.pdf.

W 2006 roku Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie powołało Radę Języka Kaszubskiego (<http://www.kaszubi.pl/o/rjk/>). Rada zajmuje się wszelkimi kwestiami związanymi z używaniem i rozwojem języka kaszubskiego. W swoich decyzjach Rada ustanawia także

kaszubskie egzonymy dla najważniejszych obiektów geograficznych leżących poza Kaszubami, zarówno dla tych leżących w innych regionach Polski, jak i leżących na obszarach innych państw.

2. Punkt 4 porządku obrad: Przewodniki toponimiczne dla redaktorów map i innych redaktorów

Czwarte zmienione i rozszerzone wydanie *Polskiego przewodnika toponimicznego dla redaktorów map i innych użytkowników* zostało opublikowane w grudniu 2010 roku. Zmiany uwzględnione w bieżącym wydaniu przewodnika, poza aktualizacją na podstawie najnowszych dostępnych materiałów, dotyczą uszczegółowienia informacji o języku polskim, zasadach i podstawach prawnych standaryzacji nazewnictwa geograficznego oraz rozbudowy słowniczek terminów i wykazów skrótów. Dodano także kilkanaście map do tekstu przewodnika, a także obszerną część poświęconą mniejszościom narodowym, etnicznym i społecznościom posługującym się językiem regionalnym oraz używanym przez nich językiem. Załączniki zostały rozbudowane o słowniczek dawnych terminów topograficznych oraz o pełną listę urzędowo ustalonych nazw w językach mniejszości. Zmianą w porównaniu z poprzednimi edycjami jest wydanie przewodnika również w języku polskim (cała publikacja jest dwujęzyczna). Przewodnik jest dostępny w formacie PDF na internetowej stronie Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej: <http://ksng.gugik.gov.pl/tgp.php>.

3. Punkt 6 porządku obrad: Bazy danych toponimicznych i gazetera

Obecnie prowadzony jest końcowy etap prac nad Państwowym Rejestrem Nazw Geograficznych, polegający na weryfikacji nazw. W Państwowym Rejestrze Nazw Geograficznych zawarty jest obecnie około 195000 nazw, z których ok. 123000 stanowią nazwy miejscowości i ich części, ok. 17000 stanowią nazwy obiektów wodnych, ok. 18000 stanowią nazwy obiektów ukształtowania terenu, a ok. 37000 stanowią nazwy innych obiektów. W Rejestrze są zbierane następujące typy nazw: nazwy oficjalne (tj. nazwy zestandaryzowane i opublikowane rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji), nazwy zestandaryzowane (tj. nazwy przyjęte przez Komisję Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych, jednak dotychczas nie opublikowane rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji), nazwy niezestandaryzowane (tj. inne nazwy uwzględniane na mapach topograficznych i w innych źródłach). Urzędowe nazwy zawarte w Rejestrze zostaną opublikowane w narodowym polskim gazeterze. Wszystkie nazwy zawarte w Rejestrze są także dostępne poprzez oficjalny polski geoportal (www.geoportal.gov.pl).

Dodatkowo Główny Urząd Statystyczny prowadzi bazę oficjalnych nazw geograficznych nazwaną "Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju". Baza ta zawiera regularnie aktualizowaną listę jednostek podziału terytorialnego Polski, wykaz nazw miejscowości (103209 nazw wg stanu na 5 stycznia 2011 r.) oraz wykaz nazw ulic (235156 nazw wg stanu na 5 stycznia 2011 r.). Wszystkie nazwy zawarte w rejestrze są dostępne na internetowej stronie Głównego Urzędu Statystycznego: <http://www.stat.gov.pl/broker/access/index.jspa>. W 2010 roku Główny Urząd Statystyczny opublikował dwujęzyczny, polsko-angielski, wykaz zatytułowany *Wykaz identyfikatorów i nazw jednostek podziału terytorialnego kraju – The list of identifiers and names of the units of territorial division of the country*. Publikacja ta zawiera wykaz jednostek podziału terytorialnego Polski wraz z ich identyfikatorami, a także alfabetyczne wykazy: powiatów,

miast na prawach powiatów, gmin oraz miast. Wykaz ten także dostępny jest poprzez stronę internetową: http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bip/BIP_as_the_list_of_identifiers.pdf.

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska prowadzi Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody zawierający wszystkie obszary ochrony przyrody w Polsce (parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody i inne obszary chronione) wraz z ich nazwami, o ile takie zostały ustalone. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody dostępny jest na stronie internetowej: <http://crfop.gdos.gov.pl/index.php>.

Bazy nazw geograficznych są opracowywane i prowadzone także przez inne urzędy państwowe i instytucje naukowe. Nie są to jednak oficjalne zbiory nazw i są tworzone przeważnie dla doraźnych celów poszczególnych instytucji.

Gazeter narodowy

Zgodnie z zapisem *ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych* do końca roku 2008 powinien zostać opracowany wykaz urzędowych nazw miejscowości i ich części. Jednak prace na tym wykazem w dalszym ciągu się opóźniają i prawdopodobnie będzie on opracowany dopiero pod koniec roku 2011 lub w pierwszej połowie 2012 roku. Do końca 2013 roku powinien zostać opracowany wykaz urzędowych nazw obiektów fizjograficznych.

Inne publikacje

Informacje o innych publikacjach opracowanych przez Komisję Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej są przedstawione w następujących punktach niniejszego raportu: 2. Punkt 4 porządku obrad: Przewodniki toponimiczne dla redaktorów map i innych redaktorów; 5. Punkt 10 porządku obrad: Nazwy państw; 6. Punkt 11 porządku obrad: Egzonimy.

Poza urzędowymi publikacjami w Polsce ukazują się również inne wykazy nazw geograficznych i publikacje toponimiczne, opracowywane w ośrodkach naukowych, wydawane przez prywatne wydawnictwa, czy władze lokalne. W latach 2008-2010 ukazały się następujące ważniejsze publikacje:

- Ewa Jakus-Borkowska, Krystyna Nowik, 2010, *Nazwy miejscowości w Polsce. Układ a tergo*. Opole: Wydawnictwo Nowik
- Jerzy Duma, 2010, *Nazwy wodne w dorzeczu Warty od Proсны po Ujście do Odry (z wyłączeniem dorzecza Noteci). Część I: Nazwy rzek*. Warszawa: Wydawnictwo DiG
- Jerzy Duma, 2010, *Nazwy wodne w dorzeczu Warty od Proсны po Ujście do Odry (z wyłączeniem dorzecza Noteci). Część II: Nazwy jezior*. Warszawa: Wydawnictwo DiG
- Ewa Rzetelska-Feleszko, Jerzy Duma, 2008, *Nazwy terenowe Pomorza Zachodniego zawierające elementy słowiańskie. T. I: A-O*. Warszawa: Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk
- Iwona Żuraszek-Ryś, 2009, *Nazwy miejscowe powiatu zielonogórskiego*. Zielona Góra: Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego
- Andrzej Chludziński, 2009, *Nazwy miejscowe powiatu kołobrzeskiego*. Pruszcz Gdański: Wydawnictwo Jasne
- Andrzej Chludziński, 2008, *Toponimia powiatu białogardzkiego*. Pruszcz Gdański: Wydawnictwo Jasne
- M. Czachorowska, M. Czaplicka-Jedlikowska, M. Jaracz, A. Paluszak-Bronka, 2008, *Słownik toponimów miejskich Bydgoszczy*. Bydgoszcz: Bydgoskie Towarzystwo Naukowe

- Wioleta Engler, 2008, *Słownik nazw ulic Elbląga*. Elbląg: Wydawnictwo Uran
- *Nazewnictwo geograficzne Poznania*, 2008. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Adama Mickiewicza
- A. Pańkowska, J. Piechocka, 2008, *Nazewnictwo miejskie współczesnej Łomży*, Łomża: Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe im. Wagów
- Wanda Decyk-Zięba, 2009, „*Lexykon geograficzny*” bazylianina Hilariona Karpińskiego. *Studium historycznojęzykowe*. Warszawa: Instytut Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego
- Daniela Podlaska, Magdalena Świątek-Brzezińska, 2008, *Słownik nazw osobowych i miejscowych*. Warszawa, Bielsko-Biała: Wydawnictwo Szkolne PWN, Wydawnictwo Park
- Jan Grzenia, 2008, *Słownik nazw geograficznych z odmianą i wyrazami pochodnymi*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN

4. Punkt 8 porządku obrad: Systemy pisma

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie trybu i zakresu działania Państwowej Rady Geodezyjnej i Kartograficznej i Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Polski oraz zasad wynagradzania ich członków zakresów działania Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej jest „ustalenie zasad latynizacji nazw państw, terytoriów niesamodzielnych, jednostek administracyjnych, miejscowości, obiektów fizjograficznych oraz innych obiektów geograficznych zapisywanych oryginalnie niełacińskimi systemami pisma”.

Realizując to zadanie Komisja przyjmuje dla większości języków zarówno zasady transliteracji, jak i polskiej transkrypcji fonetycznej. Wyjątkiem jest tu kilka języków azjatyckich – dla chińskiego, japońskiego, koreańskiego, tajskiego, laotańskiego, birmańskiego i khmerskiego zalecono stosowanie tylko transliteracji.

Zasady latynizacji przyjęte przez Komisję zostały opublikowane w zeszytach *Nazewnictwa geograficznego świata*. Zasady dla języków dari, paszto, gruzińskiego, kazachskiego, kirgiskiego, ormiańskiego, perskiego i tadżyckiego zostały opublikowane w *Zeszytcie 5. Azja Środkowa i Zakaukazie* w 2005 roku, zasady dla języków birmańskiego, khmerskiego, laotańskiego i tajskiego zostały opublikowane w *Zeszytcie 7. Azja Południowo-Wschodnia* w 2006 roku, natomiast zasady dla języków japońskiego, koreańskiego i mongolskiego zostały opublikowane w *Zeszytcie 9. Azja Wschodnia* w 2006 roku.

Kolejne zasady latynizacji zostały przyjęte w latach 2009 i 2010:

- język białoruski – poprawione zasady (kilka drobnych zmian), zalecana jest zarówno transliteracja (białoruski system narodowy z 2000 r.) i tradycyjna polska transkrypcja (zasady zostały podane na str. 22 *Nazewnictwa geograficznego świata. Z. 11. Europa. Część I*: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/zeszyty/zeszyt_11.pdf oraz na str. 47 *Polskiego przewodnika toponimicznego dla redaktorów map i innych użytkowników*: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/topon_2010.pdf)
- język bułgarski – zalecana jest zarówno transliteracja (narodowy system bułgarski z 1972 r., zalecony przez ONZ w 1977 r.) i tradycyjna polska transkrypcja (zasady zostały podane na str. 57 *Nazewnictwa geograficznego świata. Z. 11. Europa. Część I*: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/zeszyty/zeszyt_11.pdf)
- język grecki – zalecana jest zarówno transliteracja (system ISO 843:1997) i polska transkrypcja, dla której przygotowano nowe zasady (zasady zostały podane na str. 93-94 *Nazewnictwa geograficznego świata. Zeszyt 11. Europa. Część I*: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/zeszyty/zeszyt_11.pdf)

- język macedoński – zalecana jest zarówno transliteracja (system ONZ z 1977 r.) i tradycyjna polska transkrypcja (zasady zostały podane na str. 135 *Nazewnictwa geograficznego świata. Zeszyt 11. Europa. Część I*: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/zeszyty/zeszyt_11.pdf)
- język rosyjski – poprawione zasady (kilka drobnych zmian), zalecana jest zarówno transliteracja (system GOST 1983, zalecony przez ONZ w 1987 r.) i tradycyjna polska transkrypcja (zasady zostały podane na str. 148-149 *Nazewnictwa geograficznego świata. Z. 11. Europa. Część I*: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/zeszyty/zeszyt_11.pdf)
- język ukraiński – poprawione zasady (kilka drobnych zmian), zalecana jest zarówno transliteracja (białoruski system narodowy z 1996 r.) i tradycyjna polska transkrypcja (zasady zostały podane na str. 222 *Nazewnictwa geograficznego świata. Z. 11. Europa. Część I*: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/zeszyty/zeszyt_11.pdf oraz na str. 50 *Polskiego przewodnika toponimicznego dla redaktorów map i innych użytkowników*: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/topon_2010.pdf)
- język kurdyjski (standard sorani) – zalecana jest zarówno transliteracja (oparta na łacińskim alfabecie kurmancî), jak i nowo opracowana polska transkrypcja (zasady zostały podane na str. 4 *Protokołu 52. posiedzenia Komisji*: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/protokol_ksng/protokol_ksng-52_posiedzenie.pdf).

Ponadto Komisja opublikowała, bez formalnego przyjmowania, zasady transkrypcji i transliteracji dla trzech wariantów języka rusińskiego: dla rusińskiego używanego w Wojwodinie (pannońskorusiński) zasady zostały podane na str. 193 *Nazewnictwa geograficznego świata. Zeszyt 11. Europa. Część I*: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/zeszyty/zeszyt_11.pdf, dla rusińskiego używanego na Słowacji (karpackorusiński) zasady zostały podane na str. 200 *Nazewnictwa geograficznego świata. Zeszyt 11. Europa. Część I*: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/zeszyty/zeszyt_11.pdf, dla rusińskiego używanego w Polsce (łemkowski) zasady zostały podane na str. 49 *Polskiego przewodnika toponimicznego dla redaktorów map i innych użytkowników*: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/topon_2010.pdf.

5. Punkt 10 porządku obrad: Nazwy państw

Pod koniec 2007 roku Komisja Standaryzacji Nazw Geograficznych opublikowała trzecie, zaktualizowane wydanie wykazu *Nazwy państw świata, ich stolic i mieszkańców* zawierające nazwy państw niepodległych, terytoriów niesamodzielnych, zależnych i wybranych autonomicznych. Wykaz zawiera nazwy 193 państw niepodległych, 72 terytoriów niesamodzielnych i terytoriów o nieustalonym lub spornym statusie międzynarodowym oraz 34 terytoriów autonomicznych. W wykazie podano wszelkie dostępne informacje o nazwach w urzędowych językach państw i terytoriów, uwzględniając nazwy państw i terytoriów oraz ich stolic w tych językach. Z tego powodu w wykazie znalazły się nazwy w 123 językach oficjalnych, z czego w 41 zapisywanych oryginalnie niełacińskimi systemami pisma. Załącznikiem do wykazu jest polsko-angielski słownik nazw państw.

W maju 2009 roku została opublikowana na internetowej stronie Komisji aktualizacja tego wykazu. Zawarte tu zmiany, to głównie dodane nazwy państw lub terytoriów w kolejnych językach urzędowych. Kilka zmian to korekty zapisu oryginalnych nazw. Zmieniono również polskie nazwy niektórych języków. Pojawiły się hasła dotyczące kolejnych terytoriów autonomicznych. W związku z uznaniem przez Polskę niepodległości Kosowa, jego hasło przeniesiono z części z terytoriami autonomicznymi do części „Państwa niepodległe”. Aktualizacja ta dostępna jest na internetowej stronie Komisji: <http://ksng.gugik.gov.pl/wykaz.php>.

Komisja obecnie opracowuje, w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Zagranicznych i Radą Języka Polskiego, nowe wydanie wykazu nazw państw. Wykaz ten powinien zostać opublikowany w połowie 2011 roku.

6. Punkt 11 porządku obrad: Egzonimy

Standaryzacja egzonimów jest jednym z obowiązków Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej działającej przy Głównym Geodecie Kraju. Decyzje Komisji nie mają mocy normatywnej, są jedynie rekomendacjami. Komisja spotyka się 4-7 razy w roku wydając opinie odnośnie do standaryzacji polskich nazw geograficznych świata, ich zmian lub skasowania z wykazów zalecanych egzonimów. W 2009 i 2010 roku Komisja spotkała się 14 razy przyjmując 963 decyzje odnośnie do nazw geograficznych. Wszystkie zmiany wprowadzone w polskich egzonimach są publikowane na internetowej stronie Komisji (http://ksng.gugik.gov.pl/nazwy_pol.php).

W 2002 roku rozpoczęte zostały prace nad wykazem najważniejszych nazw geograficznych świata. Wykaz zawiera także wszystkie zalecane polskie egzonimy. Od czasu poprzedniego raportu Polski (za lata 2007-2008) kolejne trzy zeszyty wykazu zostały opublikowane:

- *Zeszyt. 10 Morza i oceany* został wydany pod koniec 2008 roku. Zeszyt ten obejmuje około 1700 nazw mórz i ich części oraz form ukształtowania ich dna. Uwzględniono tu 874 polskie nazwy odnoszące się do 852 obiektów (368 polskich nazw obiektów podmorskich odnoszących się do 355 obiektów, 88 polskich nazw mórz i oceanów odnoszących się do 83 obiektów i 418 nazw innych akwenów morskich (zatok, cieśnin, itp.) odnoszących się do 414 obiektów). Wykaz dostępny jest na stronie internetowej: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/zeszyty/zeszyt_10.pdf.
- *Zeszyt. 11. Europa. Część I* został wydany w 2009 roku. Zeszyt ten obejmuje około 9200 obiektów geograficznych z 21 państw środkowej, południowej i wschodniej części Europy (Albanii, Białorusi, Bośni i Hercegowiny, Bułgarii, Chorwacji, Czarnogóry, Czech, Estonii, Grecji, Kosowa, Litwy, Łotwy, Macedonii, Mołdawii, Rosji (wraz z częścią azjatycką), Rumunii, Serbii, Słowacji, Słowenii, Ukrainy oraz Węgier), w tym 4843 polskie nazwy odnoszące się do 4728 obiektów. Wykaz dostępny jest na stronie internetowej: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/zeszyty/zeszyt_11.pdf.
- *Zeszyt. 11. Europa. Część II* został wydany w 2010 roku. Zeszyt ten obejmuje około 8200 obiektów geograficznych z 30 państw i terytoriów zachodniej, południowej i północnej części Europy (Andory, Austrii, Belgii, Danii, Finlandii, Francji, Gibraltaru, Guernsey, Hiszpanii, Holandii, Irlandii, Islandii, Jan Mayen, Jersey, Liechtensteinu, Luksemburga, Malty, Monako, Niemiec, Norwegii, Portugalii, San Marino, Svalbardu, Szwajcarii, Szwecji, Watykanu, Wielkiej Brytanii, Włoch, Wyspy Man oraz Wysp Owczych), w tym 1471 polskich nazw odnoszących się do 1411 obiektów. Wykaz dostępny jest na stronie internetowej: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/zeszyty/zeszyt_12.pdf.

Od 2010 roku Komisja Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej opracowuje nowy wykaz polskich egzonimów (poprzedni został opublikowany w latach 1994-1996). Wykaz ten powinien zostać opublikowany pod koniec 2011 roku lub na początku 2012 roku.

7. Punkt 13 porządku obrad: Toponimiczne strony internetowe

Dane toponimiczne są obecnie zamieszczane na stronie internetowej Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej oraz na niektórych innych stronach internetowych. Systematycznie aktualizowane dane znajdują się następujących stronach:

- zmiany w polskich nazwach świata: http://ksng.gugik.gov.pl/nazwy_pol.php (strona internetowa Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej)
- Nazewnictwo geograficzne Polski. Tom 1. Hydronimy: http://ksng.gugik.gov.pl/narodowy_gazeter_polski_t_01.php (strona internetowa Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej)
- wykaz nazw województw, powiatów i ich siedzib: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/podzial_administracyjny_polski_2011.pdf (strona internetowa Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej)
- wykaz gmin i ich siedzib: <http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/gminy2011.pdf> (strona internetowa Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej)
- wykaz zmian w podziale administracyjnym Polski: http://ksng.gugik.gov.pl/mapa_adm.php (strona internetowa Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej)
- oficjalny wykaz ustalonych w Polsce nazw w językach mniejszości (*Rejestr gmin, na których obszarze są używane nazwy w języku mniejszości*): <http://www.mswia.gov.pl/download.php?s=1&id=2424> (strona internetowa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji)
- wykaz nazw państw: <http://ksng.gugik.gov.pl/wykaz.php> (strona internetowa Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej)
- wykaz nazw jednostek administracyjnych, miejscowości i ulic wg jednostek administracyjnych zawarty w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podziału Terytorialnego Kraju: <http://www.stat.gov.pl/broker/access/index.jspa> (strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego)
- wykaz nazw wszystkich obszarów ochrony przyrody w Polsce (parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000, pomników przyrody i innych obszarów chronionych) zawartych w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody: <http://crfop.gdos.gov.pl/index.php> (strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska)
- wykaz z linkami do dostępnych w Internecie rozporządzeń Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji dotyczących ustalania, zmieniania i znoszenia nazw miejscowości i ich części oraz obiektów fizjograficznych: http://ksng.gugik.gov.pl/urzedowe_nazwy_miejscowosci.php (rozporządzenia zamieszczone są na stronie internetowej Kancelarii Sejmu)
- nazwy zawarte w Państwowym Rejestrze Nazw Geograficznych są dostępne w serwisie geoportal.gov.pl, w którym zawarte są nazwy, zarówno oficjalne, jak i nieoficjalne, dla około 195000 różnych obiektów geograficznych: <http://maps.geoportal.gov.pl/webclient/>

8. Punkt 14 porządku obrad: Współpraca z sąsiadującymi państwami i organizacjami międzynarodowymi

Członkowie Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej uczestniczyli w:

- 1-2 październik 2009 r.: 13. posiedzenie Bałtyckiej Sekcji Regionalnej UNGEGN w Wilnie
- 28-30 kwietnia 2010 r.: 10. posiedzenie Grupy Roboczej UNGEGN ds. Egzonimów w Tainach
- 17-21 maja 2010 r.: 9. posiedzenie Sekcji Regionalnej UNGEGN Europy Wschodniej, Azji Północnej i Środkowej w Białogardziku

9. Punkt 21 porządku obrad: Pozostałe informacje

Polska wersja broszury UNGEGN *Consistent Use of Place Names* została opublikowana w 2009 roku. Jest ona dostępna na internetowej stronie Komisji: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/broszura_ungegn.pdf.

Komisja Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej przetłumaczyła na język polski dokument opublikowany przez UNGEGN zatytułowany *Resolutions Adopted at the Nine United Nations Conferences on the Standardization of Geographical Names 1967, 1972, 1977, 1982, 1987, 1992, 1998, 2002, 2007*. Tłumaczenie to jest dostępne na internetowej stronie Komisji: http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/rezolucje_ONZ.pdf

Ponadto Komisja Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej przetłumaczyła na język angielski ustawę oraz rozporządzenia dotyczące standaryzacji nazw geograficznych w Polsce. Dokumenty te są obecnie dostępne w Internecie:

- *ustawa z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych:*
http://ksng.gugik.gov.pl/english/files/act_on_official_names_of_localities_and_physio_graphic_objects.pdf
- *rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie trybu i zakresu działania Państwowej Rady Geodezyjnej i Kartograficznej i Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Polski oraz zasad wynagradzania ich członków:*
http://ksng.gugik.gov.pl/english/files/regulation_KSNG.pdf
- *rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie Urzędowego Rejestru Gmin, w których jest używany język pomocniczy:*
http://ksng.gugik.gov.pl/english/files/regulation_official_register_of_communes_in_w_hich_supporting_language_is_used.pdf
- *rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie Rejestru gmin, na których obszarze są używane nazwy w języku mniejszości, wzorów wniosków o wpisanie do tego Rejestru oraz o ustalenie dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku mniejszości narodowej lub etnicznej albo w języku regionalnym:*
http://ksng.gugik.gov.pl/english/files/regulation_register_of_communes_in_which_%20names_in_minority_language_are_used.pdf

- *rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 10 sierpnia 2005 r. w sprawie umieszczania na znakach i tablicach dodatkowych nazw w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym:*
http://ksng.gugik.gov.pl/english/files/regulation_additional_names_on_signs_and_boards.pdf

Informacje o języku polskim opracowane w 22. językach Unii Europejskiej zostały opublikowane przez Radę Języka Polskiego. Broszury są dostępne na stronie Rady:
http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=64&Itemid=65.